

udarila kaka krogla. Mi smo bili dobro zavarovani. Le poedine straže so stale in sicer tudi dobro skrite in zavarovane na prostem, vse drugo vojaštvo pa je bilo v globokih kritjih. Topovski boj je trajal od 9. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Tedaj je ruski ogenj že nekoliko pomehal. Vedeli smo, da bo sedaj začela naskakovati ruska infanterija, katero bodo častniki in kozaki v ozadju gnali z biči v boj. In res je bilo tako. Od 7. ure naprej se je začel naskok infanterije. Naš poveljnik je dal povelje, naj bodo vsi topovi, vse strojne puške, kakor tudi puška vsakega infanterista in drugih vojakov pripravljene na eno skupno veliko salvo proti naskakujočemu sovražniku. Bilo je točno ob 7. uri dne 27. dec. 1915. Dalo se nam je povelje: „Ogenj!“ In iz stotero topov in strojnih pušk ter več tisoč infanterijskih pušk je zadonel en ogromen strel. Rusi so bili že došli do naših žičnih ograj in sicer v šestih rojnih vrstah. Naše salve, ki so sledila druga drugi, so pred ograjami pokosile mnogo stotin Rusov. Prve vrste so bile popolnoma uničene. A naskok je sledil naskoku, dokler Rusu na tem delu bojišča ni zmanjkalo ljudi. Boj je trajal do 4. ure zjutraj. Cez 1000 mrličev in še več ranjenih Rusov je ležalo pred našimi ograjami. Še danes, 2. jan. mrtvecev nihče ni pokopal. In boji, kakoršni so bili dne 27. dec., se ponavljajo sedaj dan za dnevom. Naši poveljniki upajo, da Rus nikdar ne bo prodrli naše fronte. Bog daj, da bi bilo res! Pravijo, da so tudi severno od nas, ob reki Strypi v Galiciji enako hudi boji. Vreme ni posebno mrzlo, je mnogo boljše, kot lansko leto, ko smo v Karpatih zmrzovali.

Mnogo pozdravov! A. V.

Kako se nam godi ob Dnjestru

Ivan Dolinšek, ki se nahaja pri pionirjih nekje v Bukovini ob Dnjestru, v dveh pisnih na svoje domače v St. Ilju pri Velenju zelo zanimivo opisuje težave pionirjev in drugih naših vojakov. Ivan Dolinšek je lani dovršil z odliko mariborsko vinorejsko šolo in kot 18letni črnogorci se bojuje s korajžo in veliko težavo proti sovražniku.

Dne 26. decembra 1915.

Od 22. nov. do 6. dec. smo bili v okraju Podhajce (v Galiciji), kjer se je naša črta pomaknila naprej na bolj ugodne postojanke, odkoder smo prepodili Ruse. Postojanke smo znova zgradili. V na pol požganih vaseh ni bilo nobenih prebivalcev, in vse razmetano. Kurili smo z dragocenim pohištvo. Našlo se je vsega: krompirja, žita itd. A kupiti se ni dalo ničesar. Od 6. dec. naprej smo pa že zopet v drugih obljudenih krajih, kjer se vse dobi. Preskrbljeni smo dobro z vsem. Hrano imamo izvrstno, samo to je: danes se naješ tako, da ne moreš več naprej, dobiš kruha, suhorja in vsega drugega; potem pa zopet par dni prav nič, da si gladen kot pes. Oj tega pride, da ješ, ko pričeš do jedi, kot volk. Tudi vreme je tukaj hudo. Če te zmoči, se ne moreš prav nikjer posušiti. Mraz in vse, moj brate, to je včasih grozno. Če si moker, zmrzne vse na Tebi. To je pa joi! A kaj še vse drugo pride tu na vrsto. Hudi pohodi te izdelajo, da si čisto za nič, obložen kot tovarna živina moraš marširati. In te preklicane uši, to Te je in peče kot smet. Vse črno jih je, vsake barve jo vidiš. To je grozna muka. Koliko perila sem že zavrgel zavoljo uši. Ja, Blažek, tukaj se vidi, kje je Bogec doma. Marsikaj bi še lahko napisal, a mogoče se pomenimo pozneje ko pridem domov.

Dne 27. decembra 1915.

Zima se je tukaj ob Dnjestru začela že sredi mesca novembra. Bila je nekaj časa strašna; tudi sedaj še imamo precejšen mraz, čeravno sem se ga že navadil. Obupal sem skoro. Naše postojanke so bile vse zasnežene. Ko smo prišli prvi dan do naših postojank kot pomoč infanterije, nismo mogli varno priti do njih, ker so bili vsi dovodni, kakor strelski jarki zasneženi. Rusi so bili mnogo na belšem, ker je veter vlekla na drugo stran. Morali smo posamezno po vrhu zemlje naprej. Tupatam so pokali topovi in puške, a ne tako gosto, kakor navadno. Gazili pa smo po snegu do pasu. Paziti se tudi mora, če se gre čez klovodni jarék, da ne padeš v njega ker si brez-pogojno izgubljen, kajti globok je 2½ m, torej se tu v njem lahko zadušiš, če radeš v njega. Več ur smo potrebovali, predno smo prišli do postojank. Bog ve, kolikokrat se je oglasila mrtvaška pesem kake ruske strojnice, ko so nas opazili. Mnogokrat smo morali leči v sneg. Če me je tudi prej zelo zeblo, ko pa sem ležal v snegu in so švigale nad nami strojne krogle, postalo mi je takoj gorke. Sneg te namreč ne varuje pred krogli, ker gre 6 mm krogla skozi sneg. In ker so krogle tople, začvrči sneg, ko krogla prileti. Nazadnje smo prišli srečno do cilja, samo s par ranjenci-izgub, do postojanke, katero smo pomagali očistiti. Naše postojanke so sicer vse naše delo. Delali smo jih namreč mi pionirji kot voditelji z infanterijo in delavskimi oddelki. Vsakemu pionirju je bilo dodeljenih do 30 ljudi. Postojanke so naravnost izvrstne. Delali smo po noči kot po dnevu. Meter globoko smo skopali po noči, pozneje pa po dnevu, ker je že potem mogoče skrito delati. Žične ovire smo delali seveda samo po noči. Postojanke od Tarnopola pa do besarabske meje so naše delo. Pri Tarnopolu, Zarnovicu, Wišnowicku, Trybobokovech, Zalesčykiju in splošno na celi Strypi smo naredili tudi veliko mostov. Velikokrat sem bil pri tem v smrtni nevarnosti. Moj krušnjak mi je razbila ruska granata. Ko nas

je Rus opazil pri delu nekega strelskega jarka, je začel streljati, in mi smo seveda takoj opustili delo, ter šli v varne jake. Kajti če te vzame ruski zrakovlov enkrat na piko, je nemogoče več kopati, ker se takoj opazi metanje zemlje in par izstrelkov je, tukaj. Ko je priletel prvi strel, mislil sem še skočiti po krušnjak. Ne bi mi bilo treba več teptati zemlje, ker ravno tam je za trenotek pozneje eksplodirala ruska granata. Meni je nekaj reklo: „Ne hodi!“ Bil je to, angelj varuh. Dne 6. dec. smo odšli zopet v Bukovino, na Dnjestr, kjer smo že sedaj, a od 28. dec. naprej bomo zopet na drugem mesfu. Pristrčen pozdrav.

Črnogorsko bojišče.

Decembra se je začela prva ofenziva proti Črnigori, da smo si zagurali one postojanke, ki so nam bile potrebne, da pripravimo zadnje in odločilno ofenzivo proti Črnigori. Prva ofenziva se je za nas ugodno končala in potem se je prekinila in začele so se vestne priprave. Začetkom januarja se je začela druga in ako Bog da, zadnja ofenziva proti Črnigori. Nastopili smo od vseh strani, od Boke Kotorske, od hercegovske meje in iz sandžaka (pokrajine) Novipazar.

Uspeli se kažejo. Lovčen je zavzet. Berane so v naših rokah. Črnogore kmalu ne bo več.

Na goro Lovčen!

Nad našim Kotorom se dviguje v značne višine 1750 m visoka gora Lovčen, last in najboljša obrambna točka Črnogore. Z Lovčena je odprt svet ne samo v Črnogoro, ampak tudi na Jadransko morje. Na jugoizhodni strani gore Lovčen leži ob vznožju črnogorsko glavno mesto Cetinje. Ker se z Lovčena lahko obvladuje daljno ozemlje ter tudi Boko in mesto Kotor z zalivom vred, je velike važnosti, v čigavi posesti je ta skalnata postojanka. Zadnji čas so se pričeli hudi boji za goro Lovčen. Avstrijske čete pod poveljstvom generala Kövesa prodirajo korak za korakom iz Hercegovine in ozemlja pri Kotoru na goro Lovčen, kjer imajo Črnogorci svoje glavne obrambne utrdbe. Prodiranje proti Lovčenu je edino mogoče v zimskem času, ko je tam dovolj vode in snega. Po leti bi dohod na Lovčen radi strašne vročine in pomanjkanja vode bil naravnost nemogoč. Novejša avstrijska uradna poročila pravijo, da se boji na jugozahodni meji Črnogore nadaljujejo, kar je znamenje, da ima naše armadno vodstvo resen namen zasesti Lovčen. Težave in naporu po strmih, s snegom in ledom pokritih črnogorskih skalah so sicer skoraj nadčloveški, a vse težave bo posest Lovčena doobra poplačala.

Lovčen zavzet!

Lovčen je padel! Glas o tem padcu bo pretresel vsakega Črnogorca, napolnil s strahom Italijane in na cel svet naredil globok utis. Kdor ima Lovčen, ima tudi Cetinje, glavno mesto Črnogore. Za to boče prihodnja novica, ki bo prišla iz Črnogore, vedela povedati, da so tudi Cetinje naše. In za to je vest, da je Lovčen padel, gotovo globoko pretresla vsakega Črnogorca, kajti sedaj mu je jasno, da je prišel sodni dan, konec Črnogore. Zadnje dni so prihajale vesti, da si želi Črnagora miru, tudi mi govorimo o tem. Sedaj je očitno vse prepozno.

Toda tudi Italijani ne bodo nič kaj veseli novice, da je Lovčen naš. Kdor ima Lovčen, obvladuje tudi Boko Kotorsko in s tem tudi južni del izhodne jadranske obali. Ako bi bili še zvezani z Italijo, bi ne smeli zasesti Lovčen, Italija bi se tega krčevito branila. Sedaj smo prosti in tako je laška verolomnost rodila tudi nekaj dobrega. Lovčen nam je neizmerno močno utrdil naše stališče v Jadranskem morju.

Ne bo trajalo dolgo, ko pride vest, da so naše čete vkorakale tudi v Cetinje. Lovčen obvladuje tudi Cetinje, ki niso niti utrjene. Kralj je moral bežati na morje, odkoder se bo menda pošel v Italijo k svoji hčeri. Tako bo kralj Nikita kmalu tretji kralj, ki bo brez dežele blodil okoli po svetu.

Mesto Berane zavzeto

Avstrijske čete, ki prodirajo iz sandžaka v Črnogoro, so v pondeljek, dne 10. jan., zavzele mesto Berane ob reki Lim. Črnogorci so se še tik pred mestom krčevito ustavljali. V sled naglega prodiranja se je našim posrečilo, da so še rešili goreči most čez reko Lim. Zavzeli smo tudi obvladajoče višine na jugozahodni strani mesta. Mesto Berane leži v severoizhodnem delu Črnogore ob meji nekdanjega sandžaka in stare Črnogore.

Naša blokada Črnogore po ruski sodbi.

Petrograjsko časopisje poroča iz Aten, da delovanje avstrijskih podmorskih čolnov na južni Adriji in ob črnogorskem obrežju zelo škoduje Črnigori. Dovož živil v Sv. Ivan Meduanski so morali zadnje dni skoraj popolnoma ustaviti, kjer pristanišče uspešno zapirajo podmorski čolni. Avstrijski podmorski čolni so zadnje dni potopili šest parnikov in jadrnic.

Črnagora naklonjena miru.

Poslaništva in uredništva raznih listov v nepristranskih državah dobivajo iz Črnogore soglasne vesti, da se je tamkaj pojavila močna stranka, katero se upira temu, da bi začela Črnogora ista usoda kot Srbijo. Za to zahteva ta stranka od vlade, da spremeni svoje dosedanje politično zadržanje. Poročila pravijo, da je to gibanje nevarno. Voditelji le-te stranke poydarjajo, da je Srbija uničena in da tudi junaški odpor črnogorske vojske ne bi mogel bistveno spremeniti položaja na bojiščih. Tudi več ministrov je zahtevalo od kralja Nikite, da naj sklene mir z osrednjimi vladami. Črnagora more doseči zelo ugodne pogoje, ako svojevotjno zahteva mir, kakor pa tako, ako jo uničijo. Na Cetinju so se vršile velike rabuke pred kraljevskim konakom. Proti izgrednikom je moralo nastopiti vojaštvo.

Italijansko bojišče.

Na italijanskem bojišču ni bilo od zadnjega našega poročila nič kaj posebnega. Vrše se le večinoma artilerijski boji in sicer na celi fronti od morja do švicarske meje. Edino na krnskem in tolminkem ozemlju so se vršile zadnje dni manjše praske med našimi in italijanskimi prednjimi stražami. Z zasedanjem Lovčena ni prizadeta samo Črnagora, ampak s tem je hudo udarjena tudi Italija. Naši bodo sedaj imeli na Lovčenu izborna straža nad Adrijo. Z Lovčena bodo lahko naši topničarji na veliko daljavo obstreljevali italijansko brodogve, če se bo osmelilo približati se dalmatinski obali. Čim več udarcev dobijo izdajalski Lahi, tem večje je veselje slehernega domoljubnega Slovenca.

Nekateri švicarski listi poročajo, da se Italijani pripravljajo na novo ofenzivo ob Soči. Ali so take vesti resnične, se da težko reči.

Nova ofenziva Italijanov ob Soči?

Italijanski vojni minister je dovoljenja za vojaška dopuste in oproščenja, ki se jih je pred kratkim izdalo, preklical. Poroča se, da se bo pri novi italijanski ofenzivi ob Soči vsakega moža rabilo.

Z novimi upi v novo leto.

Alojzij Valdhuber, sin našega somišljenika pri Sv. Urbanu nad Mariborom, piše svojim domačim z italijanskega bojišča:

Z božjo pomočjo smo prestali staro leto in stopamo v novo. Z zaupanjem se zanašamo še nadalje v pomoč Najvišjega. Glavno naše upanje pa je, da se v letu 1916 sklene toližateljmi mir. Kako veseli so bili lansko leto mnogi domači, ko je bil v njihovi sredi še ljubi mož, oče, brat ali drugi sorodnik. A planes? Krije ga že tuja zemlja. Na tisoče in tisoče jih je že prelilo svojo kri za dom in za cesarja. Veliko pa jih vzdihuje v ujetništvu, v daljni, tuji deželi. Drugi zopet leže ranjeni in oropani svojega ljubelega zdravja v bolnišnicah. Večina pa nas je še na fronti, kjer niti za ped ne odnehamo pred sovražnikom. Kakor vse kaže, vrnemo se posebno mi z italijanskega bojišča še v tem letu ovenčani z vencem zmage v krog svojih ljubih domačih kot osvoboditelji avstrijske in slovenske domovine. Vse težave bodo tedaj pozabljene; odložili bomo morilno orožje in v zeli v roke zopet plug, sekuro itd. Darujete, dragi domači, večkrat sveto obhajilo za bojevnike, da se vsi naši upi uresničijo. Prosimo posebno Marijo, da ko bo prišel mesec maj, pridemo zopet k vam nazaj. — Mnogo pozdravov!

Lahov mrtvih, kakor snopja na njivi.

Ivan Polak nam piše z laškega bojišča: Bilo je dne 29. dec. zjutraj, ko nas je Lah z bajonetnim naskokom napadel. Stal sem na straži. Mesec je od daleč svelil na nas. Naenkrat zaropota debel kamen s planine proti nam. Zbudil sem hitro svoje prijatelje. Rekel sem jim, da se sovražnik bliža proti nam. Videli smo od daleč Italijane, kako so se plazili. Sovražni bajoneti so blesketali. Že so začele žvižgati krogle mimo naših glav in Lah je zakričal svoj „Avanti! Avanti!“ (t. j. po naše: „Naprej! Naprej!“) Bili so že pred našimi strelskimi jarki. Naši vojaki so bili vsi v okopih in so začeli streljati, da je bilo groza. Streljali smo tri ure brez prenehanja. Lah je že toliko ležalo pred nami, kakor snopja na njivi! Okoli 6. ure zvečer je začela naša artilerija prav pridno streljati. Streljala je tako, da so se vsi hribi tresli.